

ΤΑΞΗ: Β΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ**ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ/ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ****Ημερομηνία: Σάββατο 4 Απριλίου 2026****Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες****ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ****ΚΕΙΜΕΝΟ 1****Κριτικός γονέας και αυτοεκτίμηση παιδιού**

Ο κριτικός γονέας συνήθως παρεμβαίνει υπέρ του δέοντος στον τρόπο που το παιδί διαχειρίζεται τις σχολικές υποχρεώσεις του, την μελέτη του, καθώς και σε άλλα επίπεδα πέραν του σχολικού, όπως στον τρόπο που είναι ντυμένο, στον τρόπο που συμπεριφέρεται ή στις παρέες που επιλέγει.

Απορρίπτει οποιαδήποτε επιλογή του παιδιού δεν εγκρίνει, χωρίς δεύτερη σκέψη ή διαπραγμάτευση. Καθοδηγεί το παιδί εκεί που θέλει με απότομο και επιβλητικό τρόπο ενώ δεν του παρέχει κάποια σαφή αιτιολόγηση. Είναι άκαμπτος, και συνήθως σκέφτεται με διχοτομικό τρόπο: «όλα ή τίποτα», «επιτυχημένοι ή χαμένοι», «καλός μαθητής ή κακός μαθητής».

Χρησιμοποιώντας παρεμφερείς φράσεις, οι γονείς έχουν στόχο να κινητοποιήσουν το παιδί να προσεγγίσει την αριστεία. Η πραγματικότητα είναι ότι αυτόματα «εξαφανίζεται» η χαρά και το αίσθημα υπερηφάνειας του παιδιού. Μειώνεται η αυτοεκτίμηση του, αισθάνεται απογοητευμένο, ματαιωμένο και ότι τελικά δεν αναγνωρίστηκε η προσπάθεια που είχε κάνει.

Συνεπώς, ο κριτικός γονέας δεν ενθαρρύνει το παιδί, δεν εκδηλώνει στοργή, ζεστασιά και εμπιστοσύνη προς το παιδί, δεν αναγνωρίζει τις προσπάθειες του, αντίθετα το ελέγχει, το κατακρίνει και το παρεμποδίζει να κάνει τις επιλογές που το ίδιο επιθυμεί.

Όταν το παιδί δεν ενθαρρύνεται να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες ή να επιλέγει όσα αφορούν το ίδιο, όπως οι παρέες του, η εμφάνιση του, η επαγγελματική του σταδιοδρομία, μεταδίδεται το μήνυμα ότι οι γονείς δεν το εμπιστεύονται. Με το πρόσχημα ότι το παιδί δεν έχει ορθή κρίση και την ικανότητα να ορίσει την ζωή του,

είναι ανώριμο, κάνει διαρκώς λάθη και γι' αυτό αναλαμβάνουν εκείνοι την διευθέτηση των προσωπικών του ζητημάτων.

Οι γονείς μπορούν να βοηθήσουν το παιδί να είναι αυτόνομο, δυναμικό και διεκδικητικό, ενθαρρύνοντας το να κάνει τις δικές του επιλογές, να ακολουθεί την δική του κρίση, θέληση και άποψη και επιτρέποντας του να κάνει λάθη, διότι μέσα από αυτά μαθαίνει. Όταν το παιδί αναλαμβάνει την ευθύνη των επιλογών και των πράξεων του ενισχύεται η αυτονομία του, η αυτοεκτίμηση και η πίστη στον εαυτό του και στις δυνατότητες του.

Μπορούν να το καθοδηγούν, χωρίς να είναι παρεμβατικοί και ελεγκτικοί. Να επιλέγουν να επαινούν το παιδί για την προσπάθεια που κατέβαλε για το διαγώνισμα, και όχι για τον βαθμό που πήρε. Να το επαινούν όταν εκείνο αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και όχι όταν κάνει κάτι χωρίς να το επιθυμεί, μόνο και μόνο επειδή το εγκρίνουν οι γονείς του.

Είναι καλό να του αφιερώνουν χρόνο, ενέργεια και προσοχή, γιατί έτσι δείχνουν έμπρακτα την αγάπη και την διαθεσιμότητά τους. Έτσι, το παιδί αισθάνεται περισσότερο ασφαλές, ικανοποιημένο με τον εαυτό του, είναι πιο διεκδικητικό, κινητοποιείται όλο και περισσότερο και σαφώς αναπτύσσει σεβασμό προς τους γονείς του, όχι επειδή πρέπει, αλλά επειδή του τον ενέπνευσαν με την υποστηρικτική τους στάση.

*Ανθούσα Παπαευθυμίου, Ψυχολόγος
(Ελαφρά διασκευασμένο για τις ανάγκες της εξέτασης)*

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Αυτοκριτική

Εγώ είμαι: αυτός

Εγώ είμαι: ο άλλος

Βρίσκομαι σε μια άγνωστη πορεία αναζήτησης

Δυνάμεων επόμενων - δυνάμεων μεγάλων.

Είμαι ο εαυτός μου

Είμαι ό,τι μπορώ να κάνω ακριβώς -

Να κάνω και να πάθω

Να πάθω και να μάθω -

Γι' αυτό και φταίχτης ειμ' εγώ
Όταν στον κόσμο τούτο
Χάνετ' ένα παιδί νωρίς
Από ανθρώπων χέρια.

*Απόστολος Βεργής,
Ο κάμπος με τους φυτεμένους λόφους*

Παρατηρήσεις**ΘΕΜΑ Α****1^ο υποερώτημα**

Να παρουσιάσετε σε 60-70 λέξεις τα χαρακτηριστικά ενός επικριτικού γονέα σύμφωνα με το **Κείμενο 1**.

Μονάδες 10**2^ο υποερώτημα**

Αφού μελετήσετε προσεκτικά το **Κείμενο 1**, να επιλέξετε τη σωστή απάντηση για καθεμία από τις παρακάτω ερωτήσεις κατανόησης.

1. Ποιο από τα παρακάτω αποτελεί χαρακτηριστικό της σκέψης του «κριτικού γονέα» σύμφωνα με το κείμενο;
 - α) Η τάση για διαρκή διαπραγμάτευση με το παιδί.
 - β) Η παροχή σαφών αιτιολογήσεων για κάθε υπόδειξη.
 - γ) Ο απόλυτος και κυνικός τρόπος σκέψης.
 - δ) Η αδιαφορία απέναντι στις επιλογές του παιδιού.
2. Ποια είναι η πραγματική επίπτωση της κριτικής στάσης των γονέων στον ψυχισμό του παιδιού;
 - α) Η ανασφάλειά του σε κάθε προσπάθεια κοινωνικής δραστηριότητας.
 - β) Η μείωση της αυτοεκτίμησής του και το αίσθημα της αποτυχίας.
 - γ) Η ενίσχυση του αισθήματος υπερηφάνειας για τα επιτεύγματά του.
 - δ) Η ανάπτυξη αυξημένης εμπιστοσύνης προς τους γονείς του.

3. Με ποια πρόφαση παρεμβαίνουν οι γονείς στη διευθέτηση των προσωπικών ζητημάτων του παιδιού;
- α) Ότι το παιδί είναι ανώριμο και στερείται ικανότητας να σκέφτεται σωστά για τις πράξεις του.
- β) Ότι το παιδί είναι ανήλικο και έχουν αυτοί την απόλυτη ευθύνη για τις επιλογές του.
- γ) Ότι επιθυμούν να του δώσουν πλήρη ελευθερία κινήσεων.
- δ) Ότι το παιδί ζητά διαρκώς τη βοήθεια και την καθοδήγησή τους.
4. Στην πρόταση «Όταν το παιδί αναλαμβάνει την ευθύνη των επιλογών και των πράξεων του ενισχύεται η αυτονομία του, η αυτοεκτίμηση», ποια από τις παρακάτω λέξεις μπορεί να αντικαταστήσει τη λέξη «ενισχύεται» χωρίς να αλλάξει το νόημά της;
- α) κλονίζεται
- β) υπονομεύεται
- γ) αναδεικνύεται
- δ) τονώνεται
5. Στην πρόταση «το παιδί αισθάνεται περισσότερο ασφαλές, ικανοποιημένο με τον εαυτό του, είναι πιο διεκδικητικό, κινητοποιείται όλο και περισσότερο», ποια από τις παρακάτω λέξεις αποτελεί το σωστό αντώνυμο της λέξης «διεκδικητικό»;
- α) ήρεμο
- β) υποχωρητικό
- γ) αδρανές
- δ) μαχητικό

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα

Να σχολιάσετε τον τρόπο σύνδεσης των προτάσεων στην υπογραμμισμένη περίοδο του κειμένου και να δικαιολογήσετε πως επιδρά αυτή η επιλογή υφολογικά στο κείμενο: «Η πραγματικότητα είναι ότι αυτόματα “εξαφανίζεται” η χαρά και το αίσθημα υπερηφάνειας του παιδιού.».

Μονάδες 5

4^ο υποερώτημα

Να μετασχηματίσετε την παρακάτω υπογραμμισμένη πρόταση του **Κειμένου 1**, ώστε να εκφράζεται συλλογικότητα και να σχολιάσετε τις αλλαγές που θα επέλθουν στο ύφος μετά την μετατροπή:

«Μπορούν να το καθοδηγούν, χωρίς να είναι παρεμβατικοί και ελεγκτικοί».

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β

Έπειτα από συζήτηση στην τάξη για τον τρόπο που κρίνουν σήμερα οι γονείς τα παιδιά τους, αναλαμβάνεις να γράψεις ένα άρθρο για τη σχολική σου εφημερίδα. Σ' αυτό να καταγράψεις τις απόψεις σου σχετικά με τους λόγους για τους οποίους δεν υπάρχει συνήθως γόνιμη κριτική στο πλαίσιο της οικογένειας και τις προτάσεις σου για ουσιαστική επικοινωνία γονέων και παιδιών. (350-400 λέξεις)

Μονάδες 30**ΘΕΜΑ Γ**

Γ1. Να εντοπίσετε δύο (2) επαναλήψεις στο **Κείμενο 2** και να σχολιάσετε το περιεχόμενο και το υφολογικό αποτέλεσμά τους; (Μονάδες 10)

Γ2. Γιατί το ποιητικό υποκείμενο εκφράζεται με το α' ενικό ρηματικό πρόσωπο στο **Κείμενο 2**; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας, παραθέτοντας και σχετικά χωρία. (Μονάδες 10)

Μονάδες 20**ΘΕΜΑ Δ**

Το ποιητικό υποκείμενο ξεκινά από την προσωπική αναζήτηση και καταλήγει στην καθολική ανάληψη ευθύνης για τον Άλλον. Ποιος είναι ο προβληματισμός που, κατά τη γνώμη σας, διατρέχει το κείμενο; Εσείς, συμμερίζεστε την άποψη του ποιητικού υποκειμένου; (100-150 λέξεις)

Μονάδες 15